

Tomasz Szulc

Metoda rangowania działań rewitalizacyjnych na obszarze katowickiego Nikiszowca

---

Problemy Rozwoju Miast 10/3, 7-17

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tomasz Szulc

METODA RANGOWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH NA OBSZARZE KATOWICKIEGO NIKISZOWCA

Abstrakt. W artykule przedstawiono wyniki zastosowania metody rangowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zebranych w Zintegrowanym programie rewitalizacji Nikiszowca. Podstawą budowy tej metody było wykorzystanie macierzy MMDM (Maslin Multi-Dimensional Matrix), opisanej dotychczas w literaturze wyłącznie w aspekcie teoretycznym. W ramach projektu badawczego-promotorskiego nr N N115 415740 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki opracowano koncepcję procesu tworzenia lokalnego programu rewitalizacji, uwzględniającego lokalne uwarunkowania i potrzeby zdegradowanego obszaru miasta. Rangowanie przedsięwzięć jest jednym z ostatnich etapów tego procesu. Opracowana metoda została zweryfikowana na kilku przykładach miast na prawach powiatu w województwie śląskim.

Wynikiem aplikacji tej metody było utworzenie listy rankingowej projektów rewitalizacyjnych oraz sformułowanie wskazań dotyczących ich ewentualnej modyfikacji, ze względu na niedopasowanie do potrzeb rozwoju dzielnicy lub też słabej akceptacji ze strony społeczności lokalnej.

Słowa kluczowe: rangowanie przedsięwzięć, ocena wielokryterialna, zarządzanie w sektorze publicznym, partycypacja społeczna, rewitalizacja miast.

W roku 2011 władze samorządowe Katowic przystąpiły do opracowania *Zintegrowanego programu rewitalizacji Nikiszowca* [Zintegrowany program... 2011]. W ramach prowadzonych prac, którym przewodziła zewnętrzny ekspert architekt Dagmara Mliczyńska-Hajda, wykonano szczegółową inwentaryzację problemów dzielnicy, przeprowadzono szerokie konsultacje oraz zaproponowano zestaw projektów, których realizacja powinna przyczynić się do dynamicznego rozwoju dzielnicy oraz korzystnie wpłynąć na zidentyfikowane problemy. W trakcie dodatkowych warsztatów przeprowadzono pilotażowy ranking projektów, z wykorzystaniem macierzy Maslin Multi-Dimensional Matrix (MMDM) [Szulc 2011; Kaźmierczak, Szulc 2010].

Charakterystyka i położenie obszaru rewitalizowanego

Osiedle Nikiszowiec jest częścią większej jednostki urbanistycznej – dzielnicy Janów-Nikiszowiec, położonej we wschodniej części Katowic. Polska nazwa dzielnicy pochodzi od nazwy niemieckiej *Nickischschacht* (Szyb Nickischa), a ta od nazwiska barona Nickisch von Rosenegk, przedstawiciela spółki Gieschego. Obszar przeznaczony do rewitalizacji znajduje się w sąsiedztwie terenów przemysłowych, Kopalni Węgla Kamiennego Wieczorek, oraz kompleksu zieleni. Do ważniejszych elementów determinujących jego możliwości rozwoju zaliczyć należy również znany kompleks sportowy Jantor oraz bliskość infrastruktury kolejowej.

Struktura przestrzenna dzielnicy jest jednorodna, składa się z miejskiej zabudowy o charakterze mieszkaniowym. Zlokalizowane są tu główne funkcje niezbędne do działania tego obszaru jako samodzielnej jednostki miasta. Budynek stanowi typowe osiedle patro-nackie założone na potrzeby działającej kopalni, która wchodziła w skład przedsiębiorstwa Gieschego. Osiedle zaprojektowane zostało przez Emila i Georga Zillmannów. Pierwszy blok mieszkalny został oddany w roku 1911, natomiast w roku 1914 przystąpiono do budowy kościoła pw. św. Anny, którą ukończono w roku 1927. Ostatni blok mieszkalny oddany został do użytku w roku 1919. Organizacja przestrzeni oraz układu pomieszczeń w budynkach ma unikalny charakter. Każdy z bloków tworzy wraz z podwórzem zamknięty pierścień. Każdy z takich czworoboków jest połączony z sąsiadującym obiektem za pomocą zadaszonej nadwieszki przerzuconej nad ulicą. Przeciętnie jeden kompleks mieszkalny zajmuje powierzchnię ok. 1300 m². Na podwórzach zlokalizowano pomieszczenia gospodarcze, komórki, chlewiki itp.

Do rejestru zabytków wpisany został układ urbanistyczno-przestrzenny osiedla oraz zabudowa szybu Pułaski (dawny *Nickischschacht*). W roku 2011 decyzją Prezydenta RP obszar ten został uznany za pomnik historii [Tofilska 2007].

Na podstawie badań przeprowadzonych przez Urząd Miasta Katowice na potrzeby opracowania ZPRN ustalono, iż w miejscu tym skoncentrowały się negatywne zjawiska społeczne, którym towarzyszy znaczna degradacja przestrzeni oraz dekapitalizacja substancji mieszkaniowej. Ze względu na unikatowy charakter osiedla, intensywne działania promocyjne oraz wpisanie tego rejonu do Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, znacznie wzrosło zainteresowanie tym obszarem jako atrakcją turystyczną.

Ryc. 1. Obszar osiedla Nikiszowiec objęty ZPRN

Źródło: opracowanie własne z użyciem ortofotomapy uzyskanej z serwisu *Geoportal2* Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

W tym należy upatrywać szanse rozwoju Nikiszowca. Obszar objęty programem rewitalizacji przedstawiono na ryc. 1.

Jak wspomniano na wstępie, weryfikację metody oceny i rangowania projektów rewitalizacyjnych z wykorzystaniem macierzy MMDM przeprowadzono w trakcie warsztatów strategicznych, w których uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Urzędu Miasta Katowice oraz jego jednostek organizacyjnych, radni z dzielnicy Janów-Nikiszowiec, przedstawiciele właścicieli nieruchomości (spółdzielnie mieszkaniowe, spółki mieszkaniowe), stowarzyszeń oraz inni reprezentanci środowiska lokalnego. W warsztatach brała udział również koordynatorka ZPRN, architekt Dagmara Mliczyńska-Hajda. Uczestników warsztatów podzielono na 4 grupy (G1–G4), a każda z nich uszczegółowiła problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i infrastrukturalno-technicznej, występujące na wskazanym obszarze, określiła ich ważność, a następnie przeprowadziła procedurę oceny projektów.

Sporządzona została również macierz interesariuszy, na podstawie której dokonano oceny wpływu (pozytywnego i negatywnego) oraz stopnia zaangażowania najważniejszych podmiotów mogących brać udział w procesie rewitalizacji Nikiszowca. Do grupy kluczowych podmiotów zaliczono: Prezydenta oraz Radę Miasta Katowice, Hutniczo-Górnica Spółdzielnię Mieszkaniową (HGSM), Spółkę Mieszkaniową Kleofas, Katowicki Holding Węglowy (KHW), Parafię pw. św. Anny, Stowarzyszenie Razem dla Nikiszowca, mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Galerię Szyb Wilson, Centrum Aktywności Lokalnej MOPS Katowice, punkt informacji turystycznej, Straż Miejską, Urząd Miasta jako organizację, za pomocą której Prezydent Miasta wykonuje swoje zadania, media.

Warto podkreślić, iż żaden z wymienionych podmiotów w ocenie uczestników warsztatu nie został uznany za adwersarza procesu rewitalizacji. Kilku spośród interesariuszy jest nastawionych obojętnie do rewitalizacji Nikiszowca (w tym konkretnym przypadku Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego), natomiast ze strony większości można oczekiwać wsparcia, pod warunkiem wypracowania zasad współpracy korzystnych dla wszystkich stron.

Na podstawie dalszych pogłębionych ocen przeprowadzonych metodą macierzy relacji ustalono, że najważniejszymi uczestnikami procesu rewitalizacji Nikiszowca są mieszkańcy, Urząd Miasta, Parafia św. Anny, stowarzyszenia lokalne, MOPS – Centrum Aktywności Lokalnej, lokalni przedsiębiorcy.

Ważną rolę przypisać można również gestorom nieruchomości, szczególnie budynków mieszkalnych, tj. Hutniczo-Górnica Spółdzielni Mieszkaniowej oraz Spółce Mieszkaniowej Kleofas. Te organizacje stanowią więc będą najbliższe otoczenie procesu rewitalizacji. Ze względu na znaczny interes, który reprezentują powyższe podmioty, oraz istotny wpływ pozytywny, pożądane byłoby wypracowanie modelu ich współpracy.

Identyfikacja problemów, określanie kryteriów oceny i ich wag

Gruntowną diagnozę problemów występujących na obszarze Nikiszowca przeprowadzono na potrzeby przygotowania ZPRN podczas serii spotkań z mieszkańcami,

zorganizowanych przez Urząd Miasta. Jej wyniki posłużyły do przeprowadzenia oceny ważności problemów przez przedstawicieli grup warsztatowych (G1–G4) rangujących projekty.

Wśród głównych problemów, których występowanie stwierdzono w Nikiszowcu, wymienione zostały:

- a) wielość podmiotów zarządzających, brak jednego gospodarza,
- b) niezadowalający stan techniczny budynków i przestrzeni publicznych,
- c) słabe poczucie i niski poziom bezpieczeństwa,
- d) dezintegracja, zniechęcenie społeczności,
- e) słaba oferta handlowo-usługowa, kulturalna i sportowo-rekreacyjna osiedla i jego otoczenia,
- f) niewystarczająca infrastruktura turystyczna.

Pierwszy problem wiąże się z występowaniem kilku podmiotów władających nieruchomościami, wspomnianych wcześniej HGSM, SM Kleofas, jak również Katowicki Holding Węglowy, parafia św. Anny oraz samorząd miasta dysponujący mieniem komunalnym oraz – stosownie do obowiązujących przepisów o gospodarowaniu nieruchomościami – również w części mieniem Skarbu Państwa. Na podstawie szczegółowej analizy stanu technicznego budynków stwierdzono, iż jego niski poziom jest spowodowany pracami remontowymi podejmowanymi ad hoc z ominięciem wytycznych konserwatorskich, intensywnością występowania dewastacji w postaci graffiti, znacznego zniszczenia klatek schodowych oraz zdezorganizowanych podwórek wewnątrz kompleksów mieszkalnych. Na słabe poczucie i niski poziom bezpieczeństwa mają wpływ: wandalizm, chuligaństwo, uzależnienia, niewystarczający zasięg systemu monitoringu wizyjnego, niedostateczne oświetlenie oraz niski poziom aktywności policji w zakresie prewencji. Jak ustalono podczas wywiadu z pracownikami Wydziału Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Katowice, sporządzone zostało opracowanie dotyczące miejsc słabo doświetlonych wraz z kompleksową dokumentacją fotograficzną.

Znacznym problemem, z którym borykają się osoby zainteresowane tematyką rewitalizacji Nikiszowca, jest bierność i zniechęcenie społeczności lokalnej. Powodem jest niezadowolenie z rezultatów działań podejmowanych dotychczas przez podmioty zarządzające tkanką mieszkaniową.

Na etapie sporządzania diagnozy wskazano również, iż oferta handlowa, rekreacyjna i kulturalna nie zaspokaja potrzeb mieszkańców i osób przybywających do dzielnicy w celach kulturalnych i turystycznych. W szczególności wymieniono tu brak lokalnego produktu charakterystycznego dla Nikiszowca, niewystarczającą liczbę wydarzeń kulturalnych, imprez sportowych, jak również niewykorzystanie istniejącej infrastruktury do stworzenia oferty spędzania wolnego czasu i rekreacji. Mała liczba wydarzeń kulturalnych i sportowych jest wynikiem podstawowych braków w infrastrukturze turystycznej, takich jak oznakowanie obiektów zainteresowania oraz niewystarczająca baza gastronomiczna. Taki układ problemów ogólnych oraz ich uszczegółowienia sprawia, iż obszar osiedla kwalifikuje się w pełni do podjęcia kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, do czego znakomitym punktem wyjścia jest opracowanie ZPRN.

W wyniku tej części warsztatów ustalono listę sześciu głównych problemów dzielnicy, które zostały zaprezentowane w tabeli 1. Warto zwrócić uwagę na bardzo szerokie ich ujęcie i przedstawienie zarówno z perspektywy lokalnych beneficjentów rewitalizacji (mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców), jak również potencjalnych gości (turystów, przyjezdnych). Przykładem może być problem 4., który w zakresie rekreacji dotyczy przede wszystkim mieszkańców, a w zakresie oferty turystycznej – głównie gości. Z kolei problem 3. koncentruje się na zewnętrznym wizerunku obszaru, a problem 6. – wyłącznie na kwestiach wewnętrznych.

Tabela 1. Ważność problemów i potrzeb osiedla Nikiszowiec wskazana przez uczestników warsztatów

Lp.	Problem / potrzeba	Ważność			
		G1	G2	G3	G4
1.	Zły stan techniczny budynków	1	1	5	5
2.	Niski poziom bezpieczeństwa na obszarze	2	1	2	2
3.	Potrzeba wypromowania Nikiszowca jako atrakcji	5	4	1	3
4.	Niedostateczny zakres oferty turystycznej i rekreacyjnej	4	3	1	3
5.	Zdezorganizowane przestrzenie publiczne złej jakości	1	2	4	1
6.	Dezintegracja społeczna, bierność i zniechęcenie	3	5	3	4

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym etapem było przekształcenie problemu w kryterium oceny. Poszczególne kryteria oceny określone na podstawie problemów przedstawiono w tabeli 2. Ustalenie wag tych kryteriów nastąpiło przez badanie wartości punktowej każdej z określonych powyżej ważności. Np. średnia punktowa ocena ważności problemu niedostatecznego zakresu oferty turystycznej i rekreacyjnej wyniosła 3,25. Następnie obliczono sumę średnich ocen punktowych. Dokonanie oceny przez różne gremia urzędnicze i eksperckie umożliwiło obiektywizację kryteriów. Obliczone wagi przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych dla osiedla Nikiszowiec oraz odpowiednie wagi

Lp.	Kryterium oceny	Waga
1.	Wpływ przedsięwzięcia na poprawę stanu budynków	15,385%
2.	Wpływ przedsięwzięcia na zwiększenie bezpieczeństwa	21,795%
3.	Wpływ przedsięwzięcia na rozpoznawalność, markę miejsca	14,103%
4.	Wpływ przedsięwzięcia na rozszerzenie oferty turystycznej i rekreacyjnej	16,667%
5.	Wpływ przedsięwzięcia na poprawę jakości przestrzeni publicznych	20,513%
6.	Wpływ przedsięwzięcia na reintegrację społeczności	11,538%

Źródło: Opracowanie własne

Przeprowadzenie oceny i rangowania projektów

Podczas warsztatów poświęconych rankingowi projektów rewitalizacji osiedla Nikiszowiec skoncentrowano się na działaniach wygenerowanych na etapie tworzenia ZPRN, bez jakiegokolwiek ingerencji w ich przedmiot i zakres. Ocena została oparta na

określonych wyżej kryteriach, kolejne składowe oceny oznaczono symbolami O1–O6, natomiast zapotrzebowanie na realizację poszczególnych przedsięwzięć z punktu widzenia społeczności lokalnej rewitalizowanego obszaru oznaczono w tabeli literą Z. Parametr ten jest niezbędny z punktu widzenia możliwości wykreślenia na dalszym etapie macierzy MMDM. Podczas realizacji warsztatów za tę część odpowiedzialni byli przedstawiciele mieszkańców osiedla Nikiszowiec, działający w ramach Stowarzyszenia Razem dla Nikiszowca oraz reprezentujący ich na forum Rady Miasta Katowice. Również reprezentanci innych wymienionych wyżej instytucji podjęli próbę oceny takiego zapotrzebowania przez pryzmat własnych doświadczeń oraz wiedzę uzyskaną podczas konsultacji społecznych. Uczestnicy warsztatów dysponowali fiszkami projektowymi, które zawierały zwięzłą charakterystykę każdego z przedsięwzięć, wraz ze wskazaniem potencjalnych wykonawców.

Tabela 3. Średnie oceny cząstkowe projektów według kryteriów 1.–6.

Lp.	Projekt	Oceny średnie $\bar{o}_i$						
		O1	O2	O3	O4	O5	O6	Z
S1	Dizajn na co dzień	1,00	1,75	4,75	4,50	5,00	3,50	3,75
S2	Idź w świat, a gibko wracaj	2,25	2,50	2,75	2,25	2,00	4,25	3,50
S3	Inkubator sztuki	2,25	2,25	4,25	4,75	4,50	2,25	2,75
S4	Inkubator animatorów	1,50	2,00	4,25	4,00	2,50	4,75	3,75
S5	Jasne! – Bezpieczniej	3,75	5,00	2,75	2,50	4,00	2,75	3,50
S6	Komunikator	1,50	3,00	4,25	3,75	2,75	5,00	3,25
S7	Mieszkaniowy asystent rodziny	2,75	2,25	1,50	1,25	2,00	3,75	3,00
S8	Nikiszowieckie atraktory	1,50	3,00	4,25	3,75	3,00	4,50	3,25
S9	Park kulturowy Nikiszowiec	3,50	2,50	4,50	4,50	4,75	3,00	3,00
S10	Przeszłość – Terazniejszość – Tożsamość	1,75	1,50	4,25	4,00	2,25	4,75	4,00
S11	Savoir-vivre	3,00	4,00	3,25	2,50	4,00	4,75	3,50
S12	SPON	4,75	2,00	3,50	3,25	4,25	3,00	3,25
P13	Celuj w jakość	4,75	1,50	2,50	2,50	4,00	2,00	2,75
P14	GRA-ffiti	5,00	3,00	3,75	2,50	4,75	2,75	4,00
P15	Przestrzenie publiczne – Re/Organizacja	3,00	4,25	4,00	3,50	5,00	3,00	4,25
P16	Renowacja budynków HGSM	5,00	2,50	3,00	4,00	4,75	3,00	4,50
P17	Renowacja budynków KWK Wieczorek	5,00	2,50	3,00	4,00	4,75	3,00	4,50
P18	Renowacja budynków SM Wieczorek	5,00	2,50	3,00	4,00	4,75	3,00	4,50
P19	Renowacja wnętrz bloków	3,25	3,25	4,00	4,25	5,00	3,75	4,00
P20	Sensownie remontuję mieszkanie	5,00	2,50	1,75	2,25	3,00	3,50	2,50
P21	Wierny ogrodnik	1,00	2,50	3,50	3,75	4,75	3,25	3,25
G22	Eco-Nikisz	2,25	1,75	2,00	1,25	3,75	3,00	4,00
G23	Gildia Nikiszowiec	1,75	2,25	2,75	3,00	2,25	3,75	2,50
G24	In-vestuj	1,25	1,25	2,75	2,75	2,50	1,25	2,00
G25	Lokalny szlak zabytków techniki	2,00	2,00	4,00	5,00	2,75	3,75	3,00
G26	0 tolerancji – 0 strat	4,00	4,50	3,50	2,25	4,00	2,75	3,75
G27	PTii_3D	1,75	2,00	3,25	3,25	2,50	2,50	3,75

Źródło: Opracowanie własne

Oceny przedsięwzięć rewitalizacyjnych sformułowanych dla osiedla Nikiszowiec w ramach ZPRN, które zostały przeprowadzone przez uczestników warsztatów, przedstawiono

w następujących tabelach. Projekty mieszczące się w sferze społecznej oznaczono literą S, przedsięwzięcia o charakterze przestrzennym – literą P, projekty gospodarcze – literą G.

Na podstawie przyznanych ocen dokonano obliczenia składowych ocen średnich, co przedstawiono w tabeli 3. Zaznaczyć należy, iż średnie te ustalono zarówno dla składowych O1–O6, jak i dla zapotrzebowania zgłaszanego przez beneficjentów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przez przemnożenie ustalonych wcześniej wag przez oceny średnie określone w tabeli 3 uzyskano wartości średnich ocen ważonych, które zostały zaprezentowane w tabeli 4.

Tabela 4. Ważone oceny cząstkowe projektów według kryteriów 1.–6.

Lp.	Projekt	Oceny ważne według kryteriów Ow_k_i					
		O1	O2	O3	O4	O5	O6
S1	Dizajn na co dzień	0,1538	0,3814	0,6698	0,7500	1,0256	0,4038
S2	Idź w świat, a gibko wracaj	0,3461	0,5448	0,3878	0,3750	0,4102	0,4903
S3	Inkubator sztuki	0,3461	0,4903	0,5993	0,7916	0,9230	0,2596
S4	Inkubator animatorów	0,2307	0,4359	0,5993	0,6666	0,5128	0,5480
S5	Jasne! – Bezpieczniej	0,5769	1,0897	0,3878	0,4166	0,8205	0,3173
S6	Komunikator	0,2307	0,6538	0,5993	0,6250	0,5641	0,5769
S7	Mieszkańcowy asystent rodziny	0,4230	0,4903	0,2115	0,2083	0,4102	0,4326
S8	Nikiszowieckie atrakcje	0,2307	0,6538	0,5993	0,6250	0,6153	0,5192
S9	Park kulturowy Nikiszowiec	0,5384	0,5448	0,6346	0,7500	0,9743	0,3461
S10	Przeszłość – Teraźniejszość – Tożsamość	0,2692	0,3269	0,5993	0,6666	0,4615	0,5480
S11	Savoir-vivre	0,4615	0,8717	0,4583	0,4166	0,8205	0,5480
S12	SPON	0,7307	0,4359	0,4935	0,5416	0,8717	0,3461
P13	Celuj w jakość	0,7307	0,3269	0,3525	0,4166	0,8205	0,2307
P14	GRA-ffiti	0,7692	0,6538	0,5288	0,4166	0,9743	0,3173
P15	Przestrzeń publiczna – Re/Organizacja	0,4615	0,9262	0,5641	0,5833	1,0256	0,3461
P16	Renowacja budynków HGSM	0,7692	0,5448	0,4230	0,6666	0,9743	0,3461
P17	Renowacja budynków KWK Wieczorek	0,7692	0,5448	0,4230	0,6666	0,9743	0,3461
P18	Renowacja budynków SM Wieczorek	0,7692	0,5448	0,4230	0,6666	0,9743	0,3461
P19	Renowacja wnętrz bloków	0,5000	0,7083	0,5641	0,7083	1,0256	0,4326
P20	Sensownie remontuję mieszkanie	0,7692	0,5448	0,2467	0,3750	0,6153	0,4038
P21	Wierny ogrodnik	0,1538	0,5448	0,4935	0,6250	0,9743	0,3750
G22	Eco-Nikisz	0,3461	0,3814	0,2820	0,2083	0,7692	0,3461
G23	Gildia Nikiszowiec	0,2692	0,4903	0,3878	0,5000	0,4615	0,4326
G24	In-vestuj	0,1923	0,2724	0,3878	0,4583	0,5128	0,1442
G25	Lokalny szlak zabytków techniki	0,3076	0,4359	0,5641	0,8333	0,5641	0,4326
G26	0 tolerancji – 0 strat	0,6153	0,9807	0,4935	0,3750	0,8205	0,3173
G27	PTij_3D	0,2692	0,4359	0,4583	0,5416	0,5128	0,2884

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku sumowania średnich ważonych składników oceny uzyskano wartości zapisane w tab. 5, w kolumnie oznaczonej symbolem Ow (ocena ważona). Dla każdego z wymienionych przedsięwzięć określono więc parę liczb, za pomocą których pozycjonowane jest dane przedsięwzięcie w poszczególnych polach macierzy MMDM.

Tabela 5. Sumaryczne oceny projektów

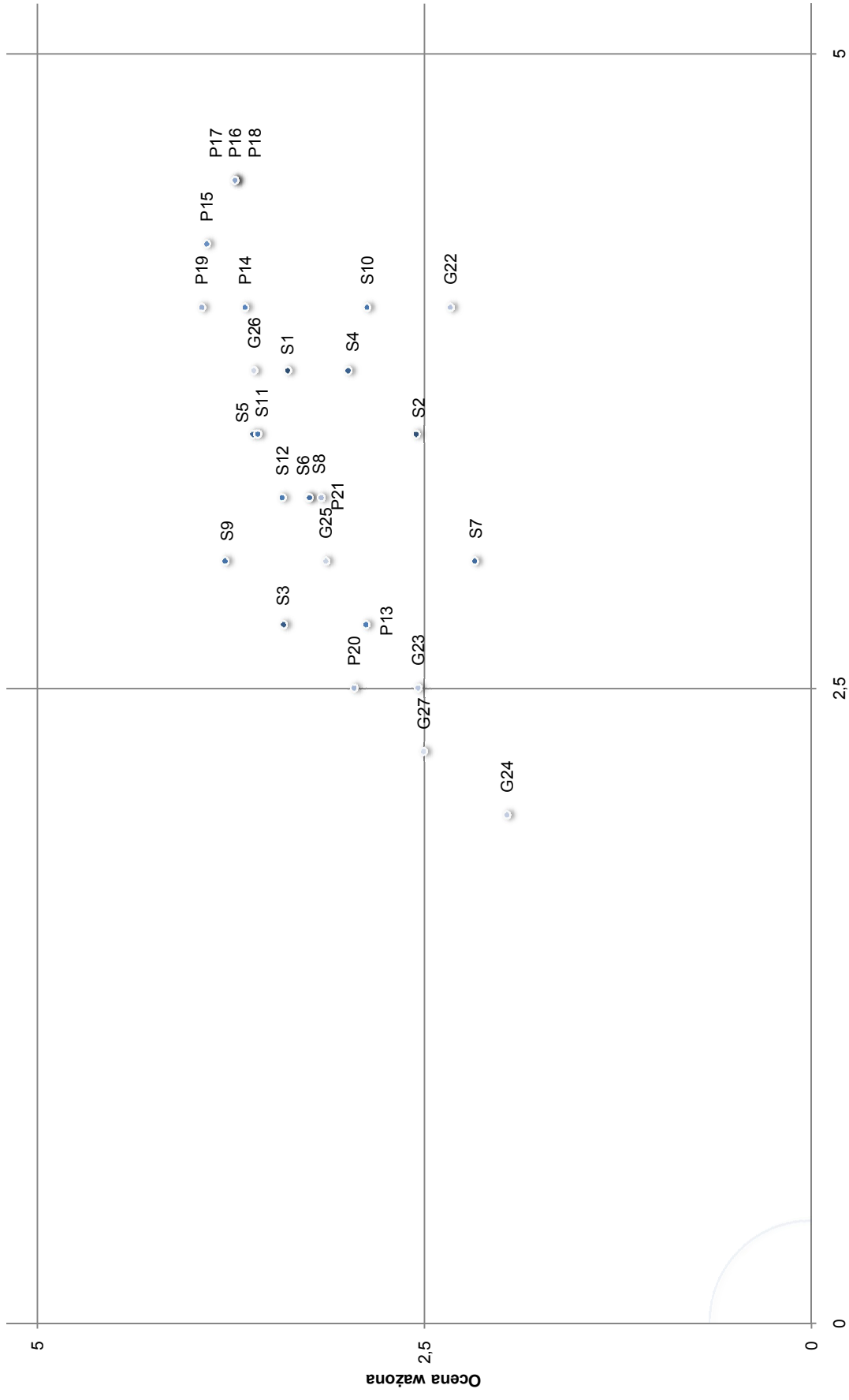
Lp.	Projekt	Oceny sumaryczne	
		Ow	Z
S1	Dizajn na co dzień	3,38	3,75
S2	Idź w świat, a gibko wracaj	2,55	3,50
S3	Inkubator sztuki	3,41	2,75
S4	Inkubator animatorów	2,99	3,75
S5	Jasne! – Bezpieczniej	3,61	3,50
S6	Komunikator	3,25	3,25
S7	Mieszkaniowy asystent rodziny	2,18	3,00
S8	Nikiszowieckie atraktory	3,24	3,25
S9	Park kulturowy Nikiszowiec	3,79	3,00
S10	Przeszłość – Teraźniejszość – Tożsamość	2,87	4,00
S11	Savoir-vivre	3,58	3,50
S12	SPON	3,42	3,25
P13	Celuj w jakość	2,88	2,75
P14	GRA-ffiti	3,66	4,00
P15	Przestrzeń publiczną – Re/Organizacja	3,91	4,25
P16	Renowacja budynków HGSM	3,72	4,50
P17	Renowacja budynków KWK Wieczerek	3,72	4,50
P18	Renowacja budynków SM Wieczerek	3,72	4,50
P19	Renowacja wnętrz bloków	3,94	4,00
P20	Sensownie remontuję mieszkanie	2,96	2,50
P21	Wierny ogrodnik	3,17	3,25
G22	Eco-Nikisz	2,33	4,00
G23	Gildia Nikiszowiec	2,54	2,50
G24	In-vestuj	1,97	2,00
G25	Lokalny szlak zabytków techniki	3,14	3,00
G26	0 tolerancji – 0 strat	3,60	3,75
G27	PTij_3D	2,51	2,25

Źródło: Opracowanie własne

Wykreślenie macierzy MMDM oraz wyznaczenie listy rankingowej projektów

Macierz MMDM dla wymienionych wyżej przedsięwzięć zaprezentowano na ryc. 2. Dokonawszy pomiaru odległości punktu (R_i) oznaczającego poszczególne projekty od punktu 0, ustalono ranking projektów, któremu towarzyszą ogólne rekomendacje strategiczne. Listę działań sformułowanych dla osiedla Nikiszowiec przedstawia tabela 6.

Zastosowanie metod zarządzania strategicznego do oceny i rangowania portfela projektów rewitalizacyjnych dla unikatowego osiedla Nikiszowiec umożliwiło precyzyjne wpasowanie się w kontekst problemów lokalnych z uwzględnieniem potrzeb osób, które mogą być gośćmi na tym obszarze. Materiał ten stanowi dobrą podstawę opracowania systemu wdrażania *Zintegrowanego programu rewitalizacji Nikiszowca*, szczególnie w sferze ustalenia ważności i kolejności realizacji działań. Przeprowadzenie ponownej, być może pogłębionej oceny, z udziałem szerszego gremium, przy zwiększonym udziale mieszkańców,

Ryc. 2. Macierz MMDM zawierająca przedsięwzięcia rewitalizacyjne określone dla osiedla Nikiszowiec
 Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Lista rankingowa projektów oraz rekomendacje strategiczne

Lp.	Projekt	Ri	Rekomendacja
P16	Renowacja budynków HGSM	5,84	kontynuuj
P17	Renowacja budynków KWK Wieczerek	5,84	kontynuuj
P18	Renowacja budynków SM Wieczerek	5,84	kontynuuj
P15	Przestrzenie publiczne – Re/Organizacja	5,77	kontynuuj
P19	Renowacja wewnątrz bloków	5,61	kontynuuj
P14	GRA-ffiti	5,42	kontynuuj
G26	0 tolerancji – 0 strat	5,20	kontynuuj
S1	Dizajn na co dzień	5,05	kontynuuj
S5	Jasne! – Bezpieczniej	5,03	kontynuuj
S11	Savoir-vivre	5,00	kontynuuj
S10	Przeszłość – Terazniejszość – Tożsamość	4,92	kontynuuj
S9	Park kulturowy Nikiszowiec	4,83	kontynuuj
S4	Inkubator animatorów	4,80	kontynuuj
S12	SPON	4,72	kontynuuj
S6	Komunikator	4,60	kontynuuj
S8	Nikoszowieckie atraktory	4,59	kontynuuj
P21	Wierny ogrodnik	4,54	kontynuuj
S3	Inkubator sztuki	4,38	kontynuuj
G25	Lokalny szlak zabytków techniki	4,34	kontynuuj
S2	Idź w świat, a gibko wracaj	4,33	kontynuuj
P13	Celuj w jakość	3,98	kontynuuj
G22	Eco-Nikisz	4,63	zrewiduj
S7	Mieszkańcowi asystent rodziny	3,71	zrewiduj
G27	PTii_3D	3,37	lobbuj
P20	Sensownie remontuję mieszkanie	3,87	ignoruj
G23	Gildia Nikiszowiec	3,57	ignoruj

Źródło: Opracowanie własne

powinno umożliwić osiągnięcie jeszcze wyższego stopnia obiektywizacji oceny, gdyż pozwoli na uszeregowanie projektów według optimum oznaczającego równowagę potrzeb rozwoju dzielnicy i miasta oraz oczekiwań mieszkańców i innych podmiotów, działających na szczeblu lokalnym. Szczególnym zadaniem jest weryfikacja wymienionych wcześniej partnerów pod kątem możliwości podjęcia przez nich działań, zgodnie z pierwotnymi założeniami sformułowanymi w fiskach poszczególnych projektów, oraz przeprowadzenia ewentualnych korekt.

Literatura

- Zintegrowany program rewitalizacji Nikiszowca (projekt)*, 2011, Urząd Miasta Katowice, Katowice.
- Szulc T., 2011, *Innowacyjna metoda rangowania publicznych i prywatnych projektów rewitalizacyjnych*, w: *Innowacyjne rozwiązania rewitalizacji terenów zdegradowanych*, Skowronek J. (red.), Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Katowice.
- Kaźmierczak J., Szulc T., 2010, *Możliwości wykorzystania metod macierzowych w rangowaniu portfela projektów rewitalizacyjnych*, w: *O budowie metod rewitalizacji*

w Polsce – aspekty wybrane, Skalski K. (red.), Instytut Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Kraków.
Tofiliska J., 2007, *Katowice Nikiszowiec: miejsce, ludzie, historia*, Muzeum Historii Katowic, Katowice.

METHOD OF RANKING OF REVITALISATION ACTIVITIES IN THE DISTRICT OF KATOWICE – NIKISZOWIEC

Abstract. The article presents the results of application of method of ranking revitalisation projects collected within Nikiszowiec Integrated Urban Renewal Program. The basis of this method was application of Maslin Multi-Dimensional Matrix (MMDM), thoroughly described in the literature only in theoretical approach. Under the framework of research grant no. N N115 415740 financed by the National Science Centre the author elaborated a new concept of creation of an urban regeneration program taking into consideration local conditions and needs of a degraded area of a city. Ranking of the projects is one of the latest steps in this process. The method was verified on examples of a few cities in Silesia Region.

The result of applying this method was creation of a ranking list of projects and development of indications regarding their potential modifications, resulting from mismatch to the needs or low level of acceptance from the local community.

Key words: project ranking, multi-criteria assessment, public sector management, social participation, revitalisation of the cities

Dr inż. Tomasz Szulc
Politechnika Śląska
Zabrze
Agencja Rozwoju Lokalnego sp. z o.o.
Gliwice